

Ormar på tomten?

Alla ormar är fridlysta i Sverige. Det innebär att du inte får fånga, skada eller döda dem, deras ägg, ungar eller bon.

I Sverige finns det tre arter av ormar; huggorm, snok och hasselsnok. Det är bara huggormen som är giftig, de andra är helt ofarliga. Hasselsnoken, som är sällsynt och hotad, förväxlas ofta med huggormen och dödas därför.

Hasselsnoken och huggormen äter möss, sorkar och andra smågnagare. Båda arterna trivs i likande miljöer och hittas ofta på steniga sydsluttningar eller annan solexponerad blockrik mark. Detta ökar risken för förväxling mellan dessa arter. Huggormen trivs även vid kanterna av åkrar, kärr och skogar.

Snoken föredrar blöta eller fuktiga miljöer och hittas ofta vid olika typer av vatten eller fuktiga miljöer, där den kan få tag på groddjur och fisk att äta.

Om du vill undvika att få orm på tomten ska du hålla din tomt välstädad med kortklippt gräs. Ta bort ris- och stenhögar. Se även till att kompost och lövhögar inte ligger nära huset.

Det finns ett undantag i fridlysningen som innebär att du får fånga och flytta huggorm från din tomt. Om detta inte är möjligt får du döda den, men bara om det inte finns någon annan lämplig lösning.

Lagar som styr vad du får göra:

- **Artskyddsförordningen (2007:845)**
- **Jaktlagen (1987:259)**
- **Jaktförordningen (1987:905)**

Kontaktuppgifter

- Länsstyrelsen: www.lansstyrelsen.se
- Jordbruksverket: www.jordbruksverket.se
- Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se
- Naturhistoriska riksmuseet: www.nrm.se

Länsstyrelserna

Foton: Creative Commons (www.flickr.com), igelkott – Karen Roe, bibatteri – Max xx, rådjur – Gunner 111, fladdermus – Gilles San Martin, snok – vimba.ru, kajor – eufrosyna. Länsstyrelsen groda – Kerstin Alvinge

Producerad november 2014,
uppdaterad december 2020

Vilda djur på besök hemma?

Fladdermöss på vinden?

Fladdermöss är fridlysta. De får inte fångas, störas eller dödas. Du får inte heller skada eller förstöra fortplantningsområden eller viloplatser.

De flesta fladdermöss är aktiva från skymning till gryning men det finns några som även flyger på dagtid. Alla svenska fladdermöss är insektsätare. En enda fladdermus kan äta upp till 7 000 myggor per natt.

Fladdermöss bor i träd, hus, jordkällare och i grottor. Det är i regel inte skadligt att ha fladdermöss i huset. I vissa fall kan man uppleva att deras spillning luktar illa. Den består huvudsakligen av insektskal och med en god ventilation brukar lukten försvinna. Tänk på att du inte får flytta eller utestänga dem från deras viloplatser, till exempel din vind.

Det kan hända att fladdermöss kommer in i bostaden. Bästa sättet att få ut dem är att öppna fönstren på vid gavel och släcka ljuset. Det brukar då inte dröja länge förrän de själva hittar ut.

Vill du hjälpa fladdermöss ska du bevara gamla träd och inte täta gamla uthus. Du kan även bygga holkar som extra boplatser.

Humlor, solitära bin och bålgetingar?

Till skillnad från getingar lever solitära bin ensamma. De är liksom humlor fredliga och sticker ogärna. Humlor och solitära bin är de viktigaste pollinatörerna av fruktträd och bärbuskar i våra trädgårdar. Hjälp dem gärna genom att odla blomrika växter och bygga bon. Du kommer att få tillbaka mångfald genom rikare frukt- och bärskördar.

Blanda inte ihop vanliga getingar och bålgetingar. Bålgetingarna är mycket större än de vanliga getingarna och är fredliga. Dessutom tar de gärna vanliga getingar och matar sina larver med.

(För-)störande djur?

Alla fåglar och däggdjur är fredade. Men vissa djur är inte alltid uppskattade att ha på tomten eller vid huset. De vanligaste problemen är att de orsakar skada, skräpar ner eller väsnas. Här nedan listas de vanligaste besvären och vad du kan göra åt dem.

Fåglar kan störa genom att de bygger bon i eller i närheten av bostaden. Hackspettar kan orsaka skador genom att hacka på fasaden. Vissa fåglar, till exempel kajor och måsfåglar, kan skräpa ner när de letar efter mat eller söker nattkvist. Ibland kan ekorrar bygga bon under taket eller komma in i huset.

Vilda kaniner, harar, rådjur och hjortar kan orsaka skador på tomten eller i trädgårdlandet, ofta genom att de äter våra odlingar.

Vildsvinen har ökat i vårt land och blivit vanligare i närheten av tätorterna. De kan snabbt vända upp och ner på en trädgård.

Grävlingar gräver ibland under hus vilket kan orsaka skador.

Hjortar, grävlingar och vildsvin kan dessutom upplevas som otäcka att leva med inpå knuten.

Vad kan jag göra?

Vissa störningar är tillfälliga, till exempel häckande fåglar, vilket innebär att besvären kan upphöra efter en kort tid. Tänk på att vilda djur sällan är farliga.

Det bästa är att förebygga problemen, till exempel genom att:

- Undvika att mata djur du inte vill ha på tomten, säkra kompost och soptunnor eller annat som kan locka djuren.
- Hägna in odlingar eller hela tomten, beroende på problemets omfattning.
- Täta hus och/eller grund så att djuren inte kan komma in.
- Sätta upp rovfågel- eller uggleattrapper som kan hålla vissa fåglar borta.

Kvarstår problemen kan du försöka skrämma bort dem genom plötsliga ljud eller ljus. Även dofter kan ibland skrämma bort vissa djur. Tänk på att du endast får störa djuren för att undvika skador på din egendom.

Som sista utväg kan du ibland få ta bort dem genom så kallad skyddsjakt. Reglerna är olika för olika djurarter och styrs i jaktförordningen. För mer information kontakta din kommun eller länsstyrelse.

Groddjur i dammen eller på tomten?

Alla groddjur är fridlysta i Sverige. Det innebär att du inte får fånga, skada eller döda dem eller deras rom och ungar. För de flesta groddjur är även deras levnadsmiljöer skyddade.

Om du släpper tillbaka dem igen så får du däremot fånga enstaka djur eller samla in rom av mindre vattensalamander, vanlig groda och vanlig padda.

I Sverige har vi tre sorters groddjur; salamandrar, paddor och grodor. Groddjuren lever största delen av året på land, där de letar föda. De övervintrar oftast i en hålighet i marken, under en stock eller sten. På våren söker de sig till lämpliga dammar eller andra vattensamlingar där de kan para sig och lägga sin rom. Groddjuren kommer gärna tillbaka till sin damm varje år.

Om du vill hjälpa grodorna kan du skapa småvatten för dem att leka i. Lämna skydd i form av ris- eller lövhögar och stenar. Du kan även underlätta flytt mellan dammen och deras landmiljöer genom att hjälpa dem över vägen, så de inte blir överkörda.

Igelkottar i trädgården?

Igelkotten lever ofta i närheten av människan. Den trivs i trädgårdar och öppna lövskogsmiljöer. Igelkotten äter djur i lämplig storlek som sniglar, daggmaskar, groddjur, ödlor och små ormar och insekter, men även frukt, bär och svamp.

Igelkotten tillbringar vintern i dvala, gärna i en lövhög eller nedgrävd i en kompost. Var försiktig när du vårstädar din trädgård så att du inte stör igelkotten för tidigt. När den vaknar på våren är den hungrig och äter gärna lite hund- eller kattmat tillsammans med ett fat vatten. Ge inte igelkotten mjölk eller grädde!